

УДК 338.48(477.87)

Шаповалов А.В.¹, Корнієнко О.М.²

¹ студент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Закарпатська область, завдяки своєму унікальному географічному положенню, багатству природних ресурсів, лікувальним мінеральним водам, гірським ландшафтам та етнокультурній спадщині, має значний туристичний потенціал. Після 24 лютого 2022 р., коли розпочалося повномасштабне вторгнення РФ, індустрія туризму в Україні зазнала серйозних трансформацій: міжнародні потоки різко скоротились, частина об'єктів інфраструктури пошкоджена [1], але Західна Україна, зокрема Закарпаття, продемонструвала певну стійкість і навіть нові можливості. Так, за даними аналізу, у 2022 р. Закарпатська область отримала на 144% більше надходження туристичного податку в першому півріччі порівняно з аналогічним періодом 2021 р. (89,42 млн грн у рік) [2]. Це демонструє, що, незважаючи на війну, регіон зміг залучити внутрішній туристичний потік та використати переваги безпечнішого західного краю країни.

Разом із цим слід зазначити, що загалом туристична галузь України втратила значну частину міжнародних доходів: за даними Аналітичного центру ОЕconomus, обсяг доходів і туристичних потоків після початку вторгнення впав майже на 90% серед іноземних відвідувачів [3].

Ця ситуація змусила трансформуватися структуру туризму України – з акцентом на внутрішній туризм, безпечні регіони, регіональні маршрути. У цьому контексті Закарпатська область має конкурентну перевагу: її географічне положення на заході, співпраця з сусідніми країнами, менший ризик бойових дій створюють порівняльну перевагу. У першому півріччі 2025 р. податкові надходження від туризму у Західних регіонах зросли на 35% у порівнянні з минулим роком [4].

Проте, навіть маючи ці переваги, область стикається з низкою викликів. Ідеться про сезонність туристичних потоків, недостатню транспортну та готельно-ресторанну інфраструктуру, обмежену присутність на міжнародному

ринку, слабку цифровізацію менеджменту туризму. В умовах війни додатково постають задачі: забезпечення безпеки туристів, адаптація до змін у попиті (зростання внутрішнього туризму, короткострокових відпусток), залучення інвестицій у відновлення та модернізацію. Наприклад, за даними за 2024 р., сектор готельного бізнесу України показав динаміку зростання кількості нових готелів (+9,1%) і хостелів (+28,7%), незважаючи на війну [5]. Це означає, що на Закарпатті існує реальна можливість використовувати ці тенденції для розвитку готельного фонду, особливо у преміум-сегменті та сегменті зеленої туріндустрії.

Перспективи розвитку туризму в Закарпатській області пов'язані з подальшим стимулюванням внутрішнього туризму, крос-кордонного й урізноманітнення туристичної пропозиції: розвиток гірськолижного, спелео-, вело-, гастрономічного і етнічного туризму. Але для цього потрібно впроваджувати комплексні підходи: посилення партнерства держави, бізнесу й місцевих громад; створення туристичних кластерів; застосування цифрових технологій (маркетинг, онлайн-бронювання, big-data-аналіз) [6]; орієнтація на стійкість і зелений туризм. Зокрема, обговорюється, що регіональні моделі управління спадщиною, інновацій в інфраструктурі й маркетингу створюють мультиплікаційний ефект для місцевої економіки.

Важливо також враховувати, що післявоєнне відновлення туризму в Україні включатиме значні потреби в інвестиціях і модернізації – за оцінками UNESCO та інших агенцій, сукупні втрати культури і туризму через війну становлять понад 19 млрд доларів. Це відкриває можливості для Закарпатської області як одного з регіонів-лідерів у відновленні туріндустрії: вона може стати платформою для інвестування, створення нових продуктів і залучення міжнародних програм підтримки.

Отже, стан туризму у Закарпатській області сьогодні характеризується поєднанням ресурсного потенціалу та екологічної, соціальної й регіональної адаптації до умов війни. Перспективи визначаються здатністю регіону трансформувати ці можливості у сталі конкурентні переваги, шляхом модернізації, цифровізації, інвестування, інтеграції з європейським ринком і

стійких підходів розвитку. Лише за таких умов туристичний потенціал Закарпаття може бути реалізований у повному обсязі, навіть за умов зовнішніх викликів..

Список використаних джерел:

1. Tsviliy S.M., Mykhailyk D.P., Gurova D.D., Ogloblina V.O., Korniienko O.M. Strategy for the Development of the Investment Potential of the Tourism Industry of Ukraine in the International Economic System. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*. 2024. Vol. 15. №3. P. 601–619. DOI: [https://doi.org/10.14505/tpref.v15.3\(31\).08](https://doi.org/10.14505/tpref.v15.3(31).08).
2. Ilnytska-Hykavchuk H. Hotel business development strategy in the conditions of war. *Economy and region*. 2023. № 1 (88). P. 61–64. DOI: 10.26906/EiR.2023.1(88).2873.
3. Gabryjończyk, P., & Kudinova, I. Tourism in wartime Ukraine – condition, restrictions and prospects. *Turystyka I Rozwój Regionalny*. 2023. №19. P. 29–38. <https://doi.org/10.22630/TIRR.2023.19.3>.
4. Туристичний збір: Надходження до місцевих бюджетів зросли на понад 35% порівняно з минулим роком. *Державна податкова служба України*. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/937074.html> (дата звернення: 24.10.2025).
5. Результати дослідження «Огляд готельного ринку України 2024». URL: <https://ribashotelsgroup.ua/blog/rezulytati-issledovaniya-obzor-gostinichnogo-rinka-ukraini-2024/> (дата звернення: 24.10.2025)
6. Дубініна А. А., Мамотенко Д. Ю., Корнієнко О. М. Інноваційні технології в туризмі та готельно-ресторанному господарстві. *Інноваційний розвиток туризму та готельно-ресторанного господарства*: монографія. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. С. 27–49.